
Zaklade i filantropija u Hrvatskoj

Istraživanje i izvještaj sastavljeni u sklopu AED CroNGO Programa

Ovaj izvještaj je sastavila Danijela Miković, studentica političkih znanosti, u sklopu prakse u CroNGO programu AED-a u periodu od lipnja 2003. godine do siječnja 2004. godine. Ideja za ovo istraživanje potječe od Kim Perlow, CroNGo direktorice čije su vodstvo i vrijedni savjeti bili neprocjenjivi za ovaj izvještaj. Zahvaljujem se CroNGo timu koji je pružio tehničku potporu i uredski prostor. Također veoma cijenimo uvide predstavnika nevladinih organizacija koji su razgovarali s nama: ODRAZ, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava - Osijek, SMART i Sv, Vinko Pallotti-Ivankovo. Zahvalu upućujemo i g. Zvonimiru Matagi, pravniku koji radi na pravnim aspektima zaklada u Hrvatskoj, a koji nas je uputio u svoje viđenje pravnog okvira. Zahvaljujemo i Međunarodnom centru za neprofitno pravo na komentarima na pravni dio ovog izvještaja. Najvažnije, zahvaljujemo predstavnicima zaklada koji su pristali razgovarati s nama; njihove vrijedne informacije i uvidi čine jezgru ovog izvještaja.

Zagreb, jesen 2003

CroNGO financira Agencija za međunarodni razvoj Sjedinjenih Američkih Država (USAID)

SAŽETAK	4
METODOLOGIJA	4
I. UVOD.....	5
Definicija filantropije.....	5
Definicija zaklade.....	5
Važnost zaklada.....	6
Zaklade u Europi.....	6
II. POVIJEST ZAKLADA U HRVATSKOJ	7
Zaklade i filantropija u 19. i 20. stoljeću u Hrvatskoj.....	7
III. PRAVNI OKVIR ZA ZAKLADE U HRVATSKOJ	8
Definiranje pojmova	8
Registracija	8
Osnovni kapital i financijsko upravljanje.....	9
Porezni tretman	9
Nacionalno zakladno vijeće.....	10
Rad na reformi	10
IV. ZAKLADE U HRVATSKOJ DANAS	11
Četrnaest zaklada u Hrvatskoj	11
Vrste i aktivnosti zaklada	11
Organizacijska struktura zaklada.....	12
Financiranje zaklada	12
Uloga države u poticanju filantropske kulture.....	13
V. FILANTROPIJA I ZAKLADE U HRVATSKOJ	13
Individualna filantropija	14
Nezavisne zaklade.....	14
Korporativna filantropija	16
Zaklade lokalnih zajednica	17
Zaklade podupirane od strane države	17
VI. ZAKLJUČAK.....	19
DODATAK I.....	20
INTERVJUIRANE ZAKLADE	20
ZAKLADE I FUNDACIJE REGISTRIRANE DO KOLOVOZA 2003.....	21
LITERATURA.....	25

SAŽETAK

Filantropija i zaklade su dio hrvatske povijesti stotinama godina. Međutim, u 20. stoljeću brojne zaklade su iskusile znatne teškoće, te su se tek nedavno počele pojavljivati. Ovo istraživanje poduzeto je s namjerom da se bolje razumije trenutno stanje u kojem se nalaze filantropija i zaklade u Hrvatskoj. Izvještaj započinje definicijom pojma filantropije i pruža kratak pregled razvoja zakladništva širom Europe. Zatim se nastavlja pregledom povijesnog razvoja filantropije i zaklada u Hrvatskoj, uvidom u pravni okvir i u buduće preporuke za izmjenu Zakona o zakladama i fondacijama.

Drugi dio izvještaja odnosi se na registrirane zaklade u Hrvatskoj, s posebnim osvrtom na strukturu, financiranje i programe 14 zaklada koje smo intervjuirali. Te zaklade predstavljaju različita usmjerenja, osnivače, strukture i lokacije kao pregled šireg zakladnog sektora u Hrvatskoj. Iako je danas taj sektor malen i u teškoćama, postojeće zaklade ulažu značajne napore i postižu uspjehe. Zaključujemo s nekoliko preporuka kako bi se potaknuo rast zakladnog sektora u zemlji. Izvještaj predstavlja prvi korak i uvod u temu filantropije, te pregled zaklada koje djeluju danas u Hrvatskoj.

METODOLOGIJA

Kako bismo što bolje razumjeli filantropiju i zaklade, istraživanje smo započeli pregledom literature i web stranica sa područja Europe i Hrvatske. Dodatno smo se upoznali sa Zakonom o zakladama i fondacijama, te intervjuirali putem e-maila pravnog stručnjaka koji radi na nacrtu preporuka za izmjenu zakona. Prikupili smo podatke o svim registriranim zakladama u Ministarstvu uprave, pravosuđa i lokalne samouprave. Nakon toga smo stupili u kontakt sa 30 zaklada čiji je odabir odgovarao raznolikosti njihovih lokacija i aktivnosti, te smo intervjuirali (osobno, telefonski ili putem e-maila) 14 zaklada u vezi njihove strukture, financiranja i programa. I konačno, razgovarali smo s predstavnicima nekih nevladinih udruga kako bismo dobili uvid u filantropiju u periodu od 1940. godine do ranih 90-tih, s obzirom na nedostatak objavljenog istraživanja na tu temu.

Informacije sadržane u ovom izvještaju prikupljene su, analizirane i navedene u najboljoj namjeri. Citiranje određenih izjava ne znači i nužno podržavanje stavova njihovih autora, kao što ni uključivanje primjera pojedinih zaklada ne znači da autori i njihove organizacije nužno podržavaju tu zakladu.

ZAKLADE I FILANTROPIJA U HRVATSKOJ

I. UVOD

CroNGO program je trogodišnji program financiran od strane Američke agencije za razvoj (USAID), te implementiran od strane *Academy for Educational Development* (AED), koji se bavi pitanjima razvoja zajednice i održivosti NVO sektora u Hrvatskoj. Cilj programa je daljnji razvoj dinamičnog, raznolikog i utjecajnog hrvatskog sektora nevladinih organizacija i grupa u zajednici koje funkcioniraju uz potporu javnosti i surađuju sa drugim društvenim sektorima. CroNGO pruža raznolike usluge širom Hrvatske uključujući financiranje projekata, tehničku pomoć, treniranje, izgradnju kapaciteta i širenje informacija. Kroz taj program AED radi na razvoju povoljnog okoliša za nevladine organizacije u Hrvatskoj, te na podizanju javne percepcije i građanske svijesti o sudjelovanju u radu nevladinih organizacija i u građanskim inicijativama širom zemlje.

S obzirom da je filantropija vitalna za uspjeh dinamičnog trećeg sektora, CroNGO program je pokrenuo ovo istraživanje kako bismo saznali više o percepciji i realizaciji filantropije u zemlji. Zaklade su bitno oruđe filantropije koje služi kao mehanizam koji filantropska davanja filtrira kako bi dospjela do potrebitih organizacija ili pojedinaca. Stoga je povećano znanje o zakladama i njihovom funkcioniranju u Hrvatskoj značajan pokazatelj kulture davanja, angažmana građana za opće dobro i dragocjenih resursa za pomoć u obrazovnom, društvenom i kulturnom razvoju zemlje.

Ovaj izvještaj će pružiti pregled trenutnog stanja u kojem se nalaze zaklade u Hrvatskoj i njihovih usmjerenja, struktura i programa. Također razmatramo koncept filantropije i angažiranost pojedinaca, poslovnih krugova i vlasti oko tema vezanih za opće dobro. Izvještaj je početni korak u razumijevanju pitanja filantropije i zaklada u zemlji, te je za dublju analizu potrebno sadržajnije istraživanje.

Definicija filantropije

Filantropija se može iskazati i objasniti na mnogo načina. Definicija Oxfordskog rječnika opisuje filantropiju kao "poticaj za dobrotvornu akciju", oprečnu egoizmu. Ovdje se ne bavimo svakodnevnom filantropijom koja postoji u obitelji i između prijatelja. Usmjerit ćemo se na filantropiju kao dobrovoljni individualni čin ili grupno davanje s ciljem ulaganja u opće dobro. To se odnosi na individualne ili grupne donacije organizacijama (zakladama ili nevladinim organizacijama) koje kanaliziraju ta sredstva kako bi postigli različite vrijedne ciljeve. "Opće dobro" može biti unaprijeđeno kroz brojne raznolike aktivnosti, uključujući istraživanja, zdravstvo, obrazovanje, umjetnost, kulturu, otklanjanje siromaštva i dr., sve sa ciljem poboljšanja kvalitete života u selu, zajednici ili zemlji.

Definicija zaklade

Zaklade su izraz organizirane filantropije. WINGS navodi da su zaklade "nezavisno konstituirane, neprofitne organizacije sa uspostavljenim vlastitim i pouzdanim izvorom prihoda (obično, ali ne isključivo) od temeljnih sredstava ili kapitala". Organizacije imaju vlastita upravljačka tijela i distribuiraju financijska sredstva za obrazovne, kulturne, vjerske, društvene ili druge općekorisne svrhe putem potpore udrugama, dobročinstvima, obrazovnim institucijama, pojedincima ili kroz vlastite programe.

Europski zakladni centar klasificira zaklade prema glavnom izvoru financiranja, sastavu Upravnog odbora i distribuciji sredstava na:

- nezavisne zaklade
- korporativne zaklade
- zaklade podupirane od strane države
- zaklade lokalnih zajednica i druge zaklade koje prikupljaju sredstva

Važnost zaklada

Zaklade, kao izraz organizirane filantropije s ciljem djelovanja za opće dobro, važan su dio civilnog društva, iz više razloga. Zaklade iskazuju individualnu svijest i odgovornost prema zajednici te promoviraju koncept aktivnih sudionika u društvu. Nadalje, unapređuju društvene veze i rade na postizanju pravednijeg društvenog okoliša za sve građane. Identificirajući društvene probleme/potrebe i povezujući ih sa resursima, zaklade mogu služiti kao dodatak ili nadopuna vladinih politika. Također mogu utjecati na razvoj međusektorskog partnerstva povezujući poslovne krugove, nacionalnu vlast, lokalnu vlast i nevladine organizacije u zajedničkom unapređivanju općeg dobra.

Zaklade u Europi

Zaklade su u zapadnoeuropskim zemljama doživjele nagli rast 80-ih godina. Razlozi za takav preporod povezani su sa političkom stabilnošću i ekonomskim napretkom kao rezultatom uspona neoliberalne koncepcije države. Do neke mjere, uspon zaklada pokazuje odmak od socijalne države i shvaćanje da država ne može skrbiti za sve socijalne, kulturne i obrazovne potrebe društva. Nedavno, usred decentralizacije, razvoja društveno odgovornog poslovanja, deregulacije tržišta i privatizacije, te uspona srednje klase, zaklade su doživjele jači razvoj.

U Europi su mnoge zaklade osnovane od strane institucija, vlada i same Europske Unije sa ciljem unapređenja daljnje suradnje između europskih zemalja. To su zaklade poput Europske kulturne zaklade, Europske zaklade za znanost, Europske zaklade za socijalnu politiku, Europske zaklade za društvenu kvalitetu, itd. 1989. godine je osnivanje Europskog zakladnog centra doprinijelo širenju i učvršćenju filantropske kulture i zaklada širom Europe. Europski zakladni centar je 2001. godine procijenio da u Europi postoji oko 200 000 zaklada. Broj zaklada varira od zemlje do zemlje, ovisno o fleksibilnosti pravnog okvira za zaklade. Centar je nedavno razvio prijedlog zakona za zaklade u Europi kako bi pomogao europskim zemljama da unaprijede pravne uvjete. Prijedlog je namijenjen kao preporuka za sastavljanje i izmjenu zakona koji se odnose na zaklade sa ciljem poticanja razvoja zakladnog sektora u europskim zemljama.

Pored tradicionalnih oblika zaklada, naglo se umnožavaju i zaklade lokalnih zajednica u Europi i svijetu. Mnogi smatraju da zaklade lokalnih zajednica nude optimalan razvoj zajednice jer su sposobne izgraditi društveni i financijski kapital kroz investiranje donatora u lokalne zajednicu. Zaklade lokalnih zajednica se brzo razvijaju u srednjeeuropskim zemljama kao što su Poljska i Slovačka. One su sredstvo mobiliziranja zajednice i razvojnih planova gdje se građani udružuju na vlastitu inicijativu kako bi investirali i unaprijedili život u zajednici.¹

¹ Za daljnje informacije o razvoju zaklada lokalnih zajednica u Europi i svijetu više na stranici Europskog zakladnog centra-inicijativa za lokalnu filantropiju i WINGS-CF <http://www.wings-cf.org>. Za daljnje informacije o zakladama lokalnih zajednica u Poljskoj više na stranici Akademije za razvoj filantropije - www.filantropia.org.pl. Za informacije o zakladama lokalnih zajednica u Slovačkoj, više na stranici Zaklade Ekopolis: <http://www.ekopolis.sk>.

II. POVIJEST ZAKLADA U HRVATSKOJ

Za potrebe ovog istraživanja filantropija je podijeljena na individualna davanja, organizacijske (uključujući zaklade lokalnih zajednica), korporativne (korporativne zaklade i korporativna davanja) zaklade, te ostale zaklade (uključujući i zaklade podržavane od strane države).

Zaklade i filantropija u 19. i 20. stoljeću u Hrvatskoj

U Hrvatskoj su kroz povijest postojale raznolike zakladne aktivnosti i tipovi zaklada. Najraniji podaci o zakladama potječu iz 15 i 16. stoljeća kada su zaklade većinom bile pod vodstvom crkve, usredotočene na podjelu stipendija.

Početak 20. stoljeća u Hrvatskoj je bilo registrirano otprilike 220 zaklada. Najčešće su bile privatne stipendijske zaklade koje su pomagale važne obrazovne i kulturne programe u zemlji. Kriteriji za dodjelu stipendija su se većinom odnosili na obiteljski status, vezu sa osnivačem, regiju ili grad iz koje je potencijalni kandidat potjecao i spol (dobitnici stipendija su većinom bili muškarci).

Također je određeni broj privatnih zaklada direktno pomagao škole, učitelje i učenike, te brinuo o hrani, odjeći, knjigama i lijekovima namijenjenima siromašnoj djeci. Postojale su i humanitarne zaklade poput Jelačić zaklade i Zaklade Marije Terezije koje su brinule o siromašnima, siročadi i žrtvama rata kao i Zaklada za stare i onemoćale koju je osnovao ugledni Židov Lavoslav Schwarz. Bolnice koje su upravljale vlastitim zakladama, te određen broj zdravstvenih institucija bili su aktivni na području zdravstva.

U Zagrebu su građani osnovali zakladu namijenjenu unapređenju infrastrukture i komunalnih resursa grada, tj. za održavanje groblja, uličnih svjetiljaka, javnih satova, itd. Ostale zaklade su pomagale razvoj gospodarstva ili bile usmjerene na fondove iz kojih su se isplaćivale mirovine za zaposlenike firmi koje su osnivale te zaklade.

1930. godine je donesen Zakon o zadužbinama (zadužbina - arhaična riječ za zaklade) koji je pravno regulirao status zaklada. Međutim, 1945. godine rastući i raznoliki život zaklada je naglo zastao kada je socijalistička vlast nacionalizirala, iz vlastila ili zatvorila te organizacije.

Prema iskazima nekih koje smo intervjuirali tijekom ovog istraživanja, sa usponom socijalističke vlasti organizirane filantropske aktivnosti su zaustavljene. Neki su pak smatrali da je država preuzela i poticala filantropske aktivnosti za opće dobro koje su shvaćene ili kao iskrena ili kao manipulirana filantropija. Neke od tih filantropskih akcija navedenih u intervjuima su sljedeće:

- *Radne akcije za izgradnju infrastrukture:* Nakon drugog svjetskog rata postojala je jaka motivacija za obnovu zemlje, te su mladi ohrabrivani da se prijave za takav neplaćen rad u zamjenu za besplatnu odjeću, hranu i druge povlastice (npr. Besplatni tečajevi fotografije ili vožnje). Takve su akcije potjecale iz socijalističkog principa solidarnosti i zbog toga su ih mnogi smatrali političkim, a ne filantropskim akcijama. Za vlast ponekad nije bio važan rezultat akcije, već proces izgradnje i širenja "komunističkog duha".
- *Individualni prilozi:* Individualni prilozi ostvarivali su se na različite načine. Građani bi redovito dobrovoljno sudjelovali u humanitarnim akcijama pod vodstvom Crvenog križa i drugih humanitarnih organizacija. Također su se održavali referendumima o tome da li građani žele donirati svoje vrijeme i rad za izgradnju npr. cesta, zgrada ili uvođenje struje. Referendumi su organizirani na lokalnom i republičkom nivou u bivšoj Jugoslaviji, te su rezultati referenduma bili uglavnom pozitivni. Ipak, sudjelovanje u radovima nije shvaćeno kao dobrovoljno jer nije se moglo odbiti sudjelovanje u

takvim radovima jednom kad bi se održao referendum. Organizirani su i samo-doprinosi gdje su firme investirale određen postotak ukupnog prihoda u specijalne fondove iz kojih su se kupovali stanovi za zaposlenike. Taj postotak je stvoren tako što su zaposlenici donirali postotak svoje plaće npr. radeći besplatno subotom.

- *Organizacijski priloz:* Organizacije poput Crvenog križa, Lige za borbu protiv raka i Caritasa djelovale su na nacionalnoj razini u humanitarnim pitanjima, uz odobrenje i podršku države. Također su postojala brojna udruženja koja su angažirala građane širom zemlje u svojim lokalnim podružnicama, kao npr. Udruženje izviđača. Druge vrste građanskih udruženja doživjele su snažan rast 80-ih godina fokusirajući se na pitanja ravnopravnosti spolova, okoliša i dr. Nakon promjene vlasti, određen broj tih grupa i udruženja se registrirao kao nevladine udruge.

Iako nije postojao zakon koji bi zabranjivao zaklade tijekom socijalizma, okolina nije poticala niti podržavala njihovo postojanje. U praksi je bilo teško prikupiti sva potrebna odobrenja države za uspostavu zaklade. Također je zbog ograničenja privatnog vlasništva u socijalizmu, bilo teško akumulirati dovoljno kapitala za osnivanje zaklade.

Nakon raspada Jugoslavije ranih 90-ih, zaklade su se ponovno pojavile u Hrvatskoj. Međutim, njihov razvoj je bio spor, moguće zbog rata i isključenja Hrvatske iz europskih programa kao što je PHARE. Drugi razlog je naveden u CERANEO (Centar za razvoj neprofitnih organizacija) istraživanju iz 1997. godine koje je istaknulo slab interes stranih donatora za investiranje ili pomaganje zakladnom razvoju u Hrvatskoj. Usporedbe radi, 1997. godine je Slovačka imala 422 zaklade, a u Hrvatskoj su krajem 1998. godine postojale svega 33 zaklade. Nasuprot 47 registriranih zaklada do 2001. godine, Hrvatska je doživjela rast u broju zaklada na 70 zaklada i 2 fundacije registrirane pri Ministarstvu za pravosuđe, lokalnu upravu i samoupravu do 2003. godine.

III. PRAVNI OKVIR ZA ZAKLADE U HRVATSKOJ

Hrvatski sabor je 1995. godine donio Zakon o zakladama i fundacijama koji je oblikovan prema starojugoslavenskom Zakonu o zadužbinama i austrijskom Zakonu o zakladama. Zakon je izmijenjen 2001. godine regulirajući status podružnica stranih zaklada koje djeluju u Hrvatskoj.

Definiranje pojmova

Zakon definira zakladu kao imovinu namijenjenu da služi ostvarivanju neke općekorisne ili dobrotvorne svrhe. Dobrotvorna svrha se odnosi na potporu osobama kojima je potrebna pomoć. Općekorisna svrha se odnosi na unapređenje kulturne, prosvjetne, znanstvene, duhovne, ćudoredne, športske, zdravstvene, ekološke i bilo koje druge društvene djelatnosti, općenito.

Zakon razlikuje zaklade i fundacije. Fundacije su organizacije slične zakladama sa ključnom razlikom; ograničenjem u postojanju na 5 godina.

Registracija

Registracija započinje kada domaća ili strana pravna ili fizička osoba podnese akt o osnivanju Ministarstvu pravosuđa, lokalne uprave i samouprave(dalje: Ministarstvo). Akt o osnivanju uključuje sljedeće:

- Izjavu zakladnika da se određena imovina namjenjuje za osnivanje zaklade,
- Podatke kojima se određuje imovina namijenjena zakladnoj svrsi i procjena njene vrijednosti od strane sudskog vještaka

- Određenje općekorisne ili dobrotvorne svrhe.

Nakon što se podnese akt, Ministarstvo traži odobrenje nadležnog ministarstva za osnivanje zaklade (npr. ako zaklada planira financirati kulturne programe, odobrenje se traži do Ministarstva kulture) i tada imenuje privremenog direktora zaklade. Zakon određuje da Ministarstvo djeluje u roku od 60 dana, nakon čega Ministarstvo izdaje dozvolu za osnivanje zaklade koja stječe pravnu osobnost upisom u zakladni registar. Ministarstvo tada imenuje direktora zaklade, većinom istog koji je i privremeni direktor, čija je dužnost da prikupi zakladnu imovinu i predloži statut, te sastav Upravnog odbora. Tek nakon što Ministarstvo odobri statut, zaklada može započeti sa aktivnostima.

Predstavnici zaklada s kojima smo razgovarali izrazili su svoje nezadovoljstvo dužinom registracijskog procesa. Budući da je proces kompleksan, jedan predstavnik je spomenulo da je dvije godine registrirao zakladu. Također su neke manje zaklade obavljale podjelu sredstava i prije nego što je proces registracije završen. Nekolicina intervjuiranih je komentirala da je proces poprilično skup; s obzirom da se plaćaju registracijske takse, pravna pomoć i procjena osnovnog kapitala od strane sudskog vještaka.

Zakladna imovina i financijsko upravljanje

Zakon propisuje da zakladna *početna imovina* mora biti dostatna za trajno ispunjavanje zakladne svrhe kako je navedeno u aktu o osnivanju. U mnogim zemljama zaklade nisu dužne održavati vrijednost početne imovine, dok zaklade u Hrvatskoj ne smiju umanjivati vrijednost početne imovine i moraju osigurati da je imovina dostatna za generiranje prihoda kako bi se ispunila zakladna svrha. Taj dio zakona pravni stručnjaci i dalje smatraju kontroverznim.

Također je određen broj zaklada s početnom imovinom u novcu uložio taj iznos u banke tako da kamate na taj iznos mogu financirati zakladne aktivnosti. Međutim, to se pokazalo problematičnim jer je bankarski sektor u Hrvatskoj nestabilan i država ne pruža garancije za investirani iznos. U istraživanju smo evidentirali dva slučaja u kojem je zakladna imovina djelomično ili potpuno izgubljena zbog propasti banke u koju je bila uložena.

Kako bi se osigurali transparentnost i vjerodostojnost, zaklade su dužne podnijeti godišnji financijski izvještaj Državnom revizoru, Ministarstvu financija i Ministarstvu pravosuđa, lokalne uprave i samouprave. U 2002. godini samo 12 zaklada je to i učinilo.

Porezni tretman

Pravni stručnjaci se slažu da je u prošlom desetljeću učinjen znatan napredak u poreznom tretmanu nevladinih organizacija i zaklada. Zaklade su izuzete iz plaćanja poreza na:

- prihod koji je ostvaren gospodarstvenom djelatnošću zaklade (osim onda kada bi gospodarstvena djelatnost mogla rezultirati time da organizacija neopravdano zauzme privilegiranu tržišnu poziciju)
- nepokretnu imovinu;
- nasljedstvo i darove;
- PDV, kada su proizvodi potrebni za ostvarivanje zacrtanih ciljeva zaklade kupljeni donacijama stranih organizacija;
- Stipendije do 1250 kn (dok se na nagrade iznad tog iznosa plaća porez).

Također su fizičke i pravne osobe izuzeti plaćanja 2% poreza na godišnji prihod zbog donacija organizacijama koje podupiru kulturne, prosvjetne, znanstvene, humanitarne, športske, zdravstvene i ostale djelatnosti.²

Usprkos tome što su se poreski uvjeti za zaklade poboljšali, nužno je uložiti dodatne napore u jednoobraznoj primjeni poreznih propisa, posebice odredaba o uvjetima za oporezivanje prihoda od gospodarskih djelatnosti zaklada i fundacija, te odredaba o vrsti djelatnosti za koje fizičke i pravne osobe mogu izdvojiti do 2% svojih prihoda.

Nacionalno zakladno vijeće

Iako je Zakon o zakladama i fundacijama donesen prije 8 godine, država još nije formirala Nacionalno zakladno vijeće kao što je propisano tim zakonom. To bi Vijeće trebalo biti najviše stručno i savjetodavno tijelo za zaklade i fundacije u zemlji. Trenutno nema naznaka kada će država formirati Vijeće.

Rad na reformi

Zadnjih godina poduzeti su znatni naponi na polju unapređenja generalnog ozračja i pravnog okvira za zaklade u Hrvatskoj. 2001.godine je nevladine organizacija CERANEO napravila istraživanje i sastavila izvještaj na temu "Dostignuća i prepreke u razvoju zakladništva u Hrvatskoj". Također je organizirala i konferenciju "Izgradnja povoljnijeg okvira za razvoj zaklada" okupivši glavne predstavnike neprofitnog sektora koji su identificirali probleme razvoja zakladništva u zemlji.

Trenutno Međunarodni centar za neprofitno pravo (ICNL), Vladin ured za suradnju sa nevladinim organizacijama, nekoliko predstavnika nevladinih organizacija i lokalni pravni stručnjaci predvode napore u pripremi novog nacrta Zakona o zakladama. Proces je započeo u srpnju/kolovozu 2003. godine kada je Međunarodni centar za neprofitno pravo zajedno sa World Learning i USAID-om organizirao studijsko putovanje u Amsterdam, za pravne stručnjake na temu povoljnijeg pravnog okvira za zaklade. Tamo su sudionici istraživali nizozemski model reguliranja zaklada koji je jedan od najnaprednijih u Europi.

Nadalje su se sudionici usuglasili o potrebnim promjenama hrvatskog Zakona o zakladama i fundacijama. Neke od ključnih preporuka odnose se na:

- Pojednostavljanje registracijskog procesa i smanjivanje državne nadzorne moći
- Eliminacija termina fundacija čije se razlikovanje od zaklade bazira jedino na ograničenom vremenu trajanja fundacija, te je nepotrebno;
- Dopuštenje zakladama da se usredotoče na širi spektar ciljeva (npr. obiteljske zaklade) u skladu sa najboljim međunarodnim primjerima;
- Liberaliziranje zahtjeva koji se odnose na osnovni kapital tako da ne postoji više opterećujući zahtjev za minimalnim iznosom kapitala prilikom registracije ili zahtjev za održavanjem te svote tijekom postojanja zaklade.

Predviđa se da će nacrt novog Zakona o zakladama biti gotov do veljače 2004. godine. Tada će biti predstavljen vlasti i nevladinom sektoru kroz pisma, biltene i okrugle stolove kako bi se osiguralo da svi zainteresirani dionici imaju mogućnost dati svoje prijedloge na nacrt Zakona.

² Za opsežan pregled hrvatskih poreznih propisa u vezi neprofitnih organizacija više u nedavno objavljenom pregledu poreznog istraživanja na www.icnl.org. Sažetak o Hrvatskoj je na str. 132.

IV. ZAKLADE U HRVATSKOJ DANAS

Ovaj dio istražuje različita usmjerenja i programe zaklada danas u Hrvatskoj, te njihovu organizacijsku strukturu i financiranje. Predstavlja generalni pregled utemeljen na rezultatima intervjua sa zakladama, te nekoliko studija slučaja odabranih zaklada.

Usmjerenje zaklada

Do kolovoza 2003. godine registrirano je 70 zaklada i 2 fundacije u Ministarstvu pravosuđa, lokalne uprave i samouprave. Međutim, poprilično je teško klasificirati zaklade u različite kategorije prema registracijskim dokumentima pregledanim u Ministarstvu jer se zaklade usmjeruju na mnoge ciljeve. Ipak, na temelju prikupljenih podataka, može se zaključiti sljedeće:

- Oko 40 % zaklada financira znanost, visoko obrazovanje i stipendije;
- Oko 17% zaklada podržava razvojne programe;
- Oko 15% zaklada financira socijalnu brigu;

Preostale zaklade većinom podržavaju zdravstvo, kulturu i sportske aktivnosti.

Osnivači

Među osnivačima se nalaze pojedinci ili grupe pojedinaca, različite udruge, firme, lokalne vlasti i država, neprofitne državne institucije poput fakulteta i bolnica, te političke stranke. U mnogo slučajeva, zaklade osnivaju udruženi pojedinci, udruge i firme.

Zakladna imovina

Zakladna imovina registriranih zaklada u Hrvatskoj varira od 5000 kn do 2 800 000 kn. Osim novca, kapital se sastoji od pokretne imovine kao što su namještaj, fotokopirna mašina, kompjutori, mikroskopi i nepokretne imovine poput zgrada.

Zemljopisna rasprostranjenost

Zemljopisno, preko 65 % zaklada je smješteno u Zagrebu, te u južnoj, zapadnoj i sjevernoj Hrvatskoj. Najmanje zaklada nalazi se u istočnoj Hrvatskoj.

Četrnaest zaklada u Hrvatskoj

Za potrebe istraživanja, intervjuirali smo predstavnike 14 zaklada. Nekoliko predstavnika je također željelo s nama razgovarati, ali s obzirom da im još traje registracijski proces, nisu aktivne. Dvije zaklade još čekaju denacionalizaciju zakladne imovine da bi mogle profunkcionirati (jedna čak od 1997. godine).

Iako ovih 14 zaklada predstavlja mali uzorak zaklada koje djeluju danas u Hrvatskoj, određeni zaključci se mogu donijeti s obzirom na tipove, aktivnosti zaklada, organizacijsku strukturu i financiranje.

Vrste i aktivnosti zaklada

Prema klasifikaciji Europskog zakladnog centra, koja se temelji na različitim izvorima financiranja, od 14 zaklada koje su sudjelovale u istraživanju, identificirali smo sljedeće:

- 9 nezavisnih zaklada (osnovane i ovise o donacijama pojedinaca i nestalnim donacijama firmi)
- 2 korporativne zaklade (osnovane i u potpunosti ovise o donacijama jedne firme)

- 3 zaklade povezane s državom (većinom ovise o financiranju lokalne ili nacionalne vlasti)

Deset od 14 zaklada ulaže u znanost, visoko obrazovanje i stipendije. **Dvije** su angažirane u području zdravstvene skrbi dok je **jedna** humanitarna.

Osam zaklada pruža pomoć čitavoj zemlji dok ih **šest** podupire određenu regiju, akademsko polje ili fakultet. Zaklada solidarnosti grada Varaždina i Zaklada Bjelovarsko-bilogorske županije financiraju stanovnike tih područja dok Osječka akademska zaklada većinom daje potporu studentima i znanstvenicima sa Osječkog Sveučilišta.

Promoviranje zakladnih aktivnosti je relativno ograničeno. Zaklade objavljuju javne natječaje u novinama, te imaju malo promotivnih materijala bilo kakve vrste. Čini se da je razlog za to nedostatak vremena i novca, s obzirom da je medijska reklama preskupa i da su ljudi koji rade za zakladu većinom volonteri koji već imaju stalno zaposlenje.

Organizacijska struktura zaklada

Organizacijska struktura se razlikuje od zaklade do zaklade, ali općenito svaka zaklada ima Upravni odbor, zakladnog upravitelja (nekad dio, a nekad izvan Upravnog odbora) i tajnicu.

Upravni odbor zajedno s direktorom odlučuje o zakladnom programu i raspodjeli sredstava. Članovi upravnog odbora uglavnom predlaže osnivač, a imenuje (odobrava) Ministarstvo pravosuđa, uprave i lokalne samouprave. Odbor se najčešće sastoji od predstavnika osnivača (npr. predstavnik firme koja je jedan od osnivača zaklade) i stručnjaka iz područja koje podupire zaklada. Općenito se odbor sastaje jednom ili dva puta na godinu, ovisno o potrebi. Iako zakon ne propisuje trajanje mandata članova Upravnog odbora, najčešće mandat traje 4 godine. Ipak, kod dvije smo zaklade susreli da članovi Upravnog odbora nemaju mandatno ograničenje.

U većini slučajeva, Upravni odbor i tajnica rade kao volonteri, iako u nekim zakladama oni primaju plaću ili godišnje nagrade za svoj rad. U nekoliko zaklada, osoblje već zaposleno u instituciji ili firmi koja je osnivač zaklade, doniraju svoje vrijeme radeći za zakladu. Broj ljudi koji radi za zakladu, uključujući Upravni odbor, upravitelja, tajnicu, itd. varira od tri do šesnaest. Neke zaklade upošljavaju knjigovođu i web dizajnera.

U samo dvije zaklade postoji **Nadzorni odbor** koji se sastoji od eminentnih građana zajednice te pomaže u određivanju programa zaklade. Oni su volonteri, te provode praćenje rada zaklade i izvještavanje Skupštine.

Financiranje zaklada

Većina zaklada ovisi o donacijama da bi mogle djelovati. Najčešći donatori su firme, država i pojedinci. Neke zaklade potpisuju dugotrajne ugovore, npr. na 3 godine, te tako osiguravaju sredstva za duži period. Međutim, najveći broj zaklada se mora angažirati u prikupljanju sredstava svake godine. Jedna od intervjuiranih predstavnica istaknula je svoje iskustvo i dojam da pojedinci koji vode zaklade nemaju potrebno znanje i vještine za privlačenje donatora.

Pored novčanih donacija, postoje i donacije u naravi u obliku građevinskog materijala te razne aktivnosti koje zaklade poduzimaju kako bi prikupile sredstva. Takav primjer je nedavna humanitarna akcija "i ja mogu razminirati metar četvorni" organizirana od strane Zaklade "Hrvatska bez mina" u suradnji sa Vijećem Europe i Lokalnom demokratskom inicijativom. Građani širom Hrvatske mogli su kupiti bonove u vrijednosti od 5kn ili 10 kn kako bi pomogli razminiranje zemlje. Skupljena sredstva su dodijeljena firmama koje se bave razminiranjem u različitim dijelovima zemlje (razminiranje jednog metra kvadratnog stoji otprilike 1 EURO). Akcija je odlično medijski popraćena, te je bila uspješna u podizanju svijesti građana o opasnostima od mina kao i motiviranju građana da doniraju novac. Međutim, osim ovih relativno

rijetkih javnih akcija, naišli smo na još samo par primjera individualnih donacija zakladama.

Tri zaklade³ primaju sredstva od države. Država im je osigurala početnu imovinu, te primaju sredstva ili sa lokalne ili sa nacionalne razine. Također su angažirane u dodatnom prikupljanju sredstava.

Šest do 14 zaklada posjeduju oročena sredstva - *endowment*⁴ – svota koja je položena u banci, čije kamate osiguravaju sredstva za distribuciju. Ponekad su ta sredstva dio zakladne imovine, ali najčešće su čitav iznos osnovnog kapitala. Neke od zaklada koje posjeduju oročena sredstva nisu angažirane u daljnjem prikupljanju sredstava jer, prema riječima ispitanika, kamate od oročenih sredstava pružaju dovoljno sredstava za planiranu distribuciju. Kod tih šest zaklada iznos oročenih sredstava varira od 50 000 kn do 18 milijuna kn. Zaklade koje ne posjeduju oročena sredstva izrazile su želju za uvođenjem takve financijske strukture čim se poboljša financijsko stanje zaklade. Zanimljivo je primijetiti da u nekim slučajevima banke nude povoljnije kamate na zakladna oročena sredstva. Ipak, već spomenuta nestabilnost hrvatskog bankarskog sustava utjecala je na to da su barem dvije zaklade izgubile dio oročenih sredstava, zbog propasti banaka ili štedionica.

Uloga države u poticanju filantropske kulture

2001. godine je Vlada kroz svoj Ured za suradnju sa nevladinim organizacijama osnovala Vijeće za razvoj civilnog društva i **Nacionalnu zakladu za razvoj civilnog društva**. Cilj reorganizacije Ureda je decentralizacija i poboljšanje financijskih prilika za civilni sektor kao i poticanje razvoja zaklada u Hrvatskoj. Zakon o Nacionalnoj zakladi za razvoj civilnog društva je donesen u studenom 2003. godine, te je zaklada odmah zatim registrirana. Ona podržava udruge, zaklade i ostale neprofitne organizacije, lokalne zajednice i građanske inicijative. Pored temeljnih sredstava iznosa od 2 milijuna kn i 13 milijuna kn dobivenih od lutrije i ostalih igara na sreću, zakladi će tehničku pomoć pružiti i Britanski ured za međunarodni razvoj. Zaklada će također sudjelovati u raspodjeli sredstava CARDS programa Europske Komisije.

Kako bi promovirala znanstvena istraživanja i razvoj, Hrvatska vlada je 2002. godine osnovala **Nacionalnu zakladu za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj**. Zaklada će poticati inovacije, međunarodnu suradnju između institucija visokog obrazovanja i stipendirati studente i mlade znanstvenike. Budući da je Sabor tek nedavno imenovao članove Upravnog odbora, očekuje se da će zaklada vrlo brzo započeti sa svojim aktivnostima.

Kao što smo ranije spomenuli, Zakon o zakladama i fondacijama propisao je uspostavu Nacionalnog zakladnog vijeća kao najvišeg stručnog i savjetodavnog tijela za zaklade u Hrvatskoj. Nažalost, osam godina poslije, još uvijek nema naznaka da će takvo tijelo biti osnovano.

V. FILANTROPIJA I ZAKLADE U HRVATSKOJ

U sljedećem poglavlju prikazani su različiti tipovi filantropije i zaklada, uključujući i primjere i opise područja rada određenih zaklada.

³ Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Zaklada Bjelovarsko-bilogorske županije, Zaklada solidarnosti grada Varaždina.

⁴ Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Biotehnička zaklada, Zaklada prof.dr. Marijan Hanžeković, Zaklada Zlatko Crnić, Zaklada dr. Ljerka Markić- Čučuković, Zaklada Dragana Lisca "Belcanto".

Individualna filantropija

Identificirali smo samo par primjera individualnih filantropskih akcija širih razmjera. U nekoliko primjera, pojedinci su donirali auto ili stan nevladinoj organizaciji. Iako to nije pravilo, to također ne znači da filantropskog djelovanja nema. Mediji redovito izvještavaju o davanjima malih razmjera i kolektivnim filantropskim akcijama, npr. stanovnici jedne zajednice prikupljaju novac, građevinski materijal ili odjeću za potrebite pojedince ili obitelji.

Međutim, pregledom 70 registriranih zaklada, ustanovili smo da je otprilike 20 zaklada osnovano od strane pojedinca ili grupe pojedinaca koji su donirali početni kapital zaklade. To se može smatrati značajnim izrazom individualne filantropije. Individualna filantropija je također vidljiva u velikim humanitarnim akcijama na nacionalnoj razini poput kampanje "i ja mogu razminirati metar kvadratni" ili kampanje sakupljanja sredstava za kupnju umjetnih pužnica djeci sa slušnim poteškoćama. Ova posljednja pod nazivom "Dajmo da čuju", provedena u 2001. godini, imala je značajan nacionalni odaziv kada su svi od političara, vjerskih vođa, glazbenika i običnih građana donirali novac, direktno ili indirektno (pozivom na poseban broj, građani su mogli donirati simboličan prilog). Kampanja je sakupila više od 1 milijuna kn, te je bila popraćena značajnom medijskom pažnjom, što je vjerojatno jedan od ključnih faktora za uspjeh te akcije.

Treći primjer individualne filantropije odnosi se na Caritasovu kampanju "Za tisuću radosti" koja prikuplja novac za 1000 najsiromašnijih obitelji u Hrvatskoj. Organizirana je u suradnji sa velikim hrvatskim firmama, kampanja prikuplja novac od božićnica ili domjenaka kao donaciju od strane velikih firmi. Građani također mogu dati svoj prilog pozivom na poseban broj.

Nezavisne zaklade

Nezavisne zaklade su one koje nisu osnovane niti se većinom financiraju od strane jedne firme ili državnog tijela. Od 9 nezavisnih intervjuiranih zaklada, Biotehnička zaklada Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta predstavlja jedinstven primjer kako akademska institucija i tvrtke mogu udružiti snage u filantropskoj akciji od obostrane koristi.

BIOTEHNIČKA ZAKLADA PREHRAMBENO – TEHNOLOŠKOG FAKULTETA - Zagreb

Biotehnička zaklada je dobar primjer kako talentirani i uspješni studenti kroz male, ali značajne stipendije osigurane od strane raznih firmi, mogu biti predstavljeni tim firmama kao potencijalni uposlenici. Svake godine su firme osnivači informirani o studentima koji se prijavljuju za stipendije i tako dobivaju uvid u listu najboljih studenata. Također se održavaju godišnja okupljanja na koja su pozvani svi dobitnici stipendija tijekom godina, te se na taj način povezuju prošli i sadašnji dobitnici sa predstavnicima firmi. Počevši od sljedeće godine, zaklada će organizirati godišnje sastanke sa dobitnicima stipendija zaposlenima u različitim firmama kako bi čula njihove dojmove i potakla ih da animiraju svoje firme kao buduće donatore zaklade (ako već nisu donatori). Vidljivo je da je ovakav vid povezivanja koristan svima.

Zaklada je osnovana 1996. godine na inicijativu zaposlenika Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta sa ciljem podupiranja i promoviranja biotehnologije, prehrambene tehnologije, nutricionizma i ekologije. U suradnji sa Fakultetom, osnivači iz navedenih područja su firme: Belupo, Coca-Cola-Amatil, Daruvarska pivovara, Buzet pivovara, Karlovačka pivovara, Pliva, Podravka, Vindija i Zagrebačka pivovara.

Zaklada pruža tri tipa potpore:

- stipendije za studente Prehrambeno- biotehnološkog fakulteta u Zagrebu (iznos: 600 kn mjesečno, jednu godinu);
- nagrade za postdiplomante na Fakultetu, studenti mogu biti iz područja čitave Hrvatske i

različitih dodiplomskih studija (iznos: 5 000 kn)

- jednokratne pomoći za određene istraživačke projekte (iznos: 3000 Kn).

Tijekom 6 godina otprilike je 60 studenata primilo stipendije, podijeljeno je 10 nagrada i 30 pomoći. Dobitnici stipendija moraju dva puta godišnje priložiti dokaz o uspješnosti studija zakladi. Zaklada obavještava o distribuciji sredstava studente na fakultetu i studentske udruge, te je bila prisutna na Financijskom forumu 2001. godine.

Za zakladu radi 7 volontera u Upravnom odboru, direktorskom mjestu i kao tajnica. Postoji i Odbor koji razmatra molbe i predlaže kandidate Upravnom odboru. Upravni odbor odlučuje o dodjeli sredstava.

Zaklada potpisuje jednogodišnje ili trogodišnje ugovore sa donatorskim firmama. To nisu samo osnivači već i firme kćeri kao i novi donatori poput Klare i Lure od prošle godine. Uključujući te dvije kompanije, donatori u 2003. godini su bili Zagrebačka pivovara, Daruvarska pivovara, Vindija, Podravka, Cedevita, Veterina i Kvasac. Veterina i Kvasac su firme kćeri i zamijenile su Plivu kao donatora.

Zaklada posjeduje oročena sredstva koja nadograđuje svake godine dijelom donacija firmi. Drugi dio donacija odlazi na materijalne troškove, te na stipendije, nagrade i pomoći koji se također djelomično financiraju kamatama od temeljnih sredstava. Oročena sredstva trenutno iznose 350 000 Kn. Zagrebačka banka pruža povoljniju kamatnu stopu na taj iznos, te na taj način pridonosi zakladnoj svrsi.

Humanitarna zaklada za djecu Hrvatske također je nezavisna zaklada. izrasla je iz humanitarne kampanje za vrijeme rata ranih 90-ih u jednu od najvećih humanitarnih zaklada danas.

HUMANITARNA ZAKLADA ZA DJECU HRVATSKE- Zagreb

Humanitarna zaklada za djecu Hrvatske nastala je iz nevladine organizacije "Spasimo djecu Hrvatske" koju je ranih 90-ih osnovala gospođa Ankica Tuđman sa grupom svojih suradnika. 1996. godine je nevladina organizacija pre-registrirana u zakladu sa ciljem pomaganja djeci poginulih branitelja. Danas je usmjerena na pomoć djeci iz siromašnih obitelji, samohranim roditeljima i djeci branitelja.

Zaklada pruža tri tipa potpore:

- Sponzoriranje djece- zaklada traži građane i firme koje bi sponzorirale djecu, te djeluje kao posrednik između donatora i djece kojoj je potrebna pomoć. Zaklada informira donatora o određenom djetetu koji onda uplaćuje 300 kn mjesečno za njega. Donatori ostaju u kontaktu s djecom kao i zaklada koja prat razvoj djeteta dok ne navrši 18 godina.
- donacije u naravi poput opreme za bolnice, škole, institucije za mentalno oboljele. Sredstva za te donacije prikupljaju se akcijom " i 1 kn može pomoći".
- stipendiranje 124 srednjoškolca koji se školuju za deficitarna zanimanja (600 kn mjesečno), tako motiviraju studente da se školuju za deficitarna zanimanja.

Zaklada pruža pomoć djeci i institucijama širom zemlje, te nastoji pratiti kako se troše dodijeljena sredstva. Direktorica zaklade vjeruje da zaklada ima značajan utjecaj na društvo jer je do danas više od 10 500 djece primilo pomoć od 1 250 sponzora. Zaklada godišnje distribuira 4 000 000 kn za djecu (1 250 djece je primalo 300 kn mjesečno). Budući da je medijska promocija preskupa, direktorica nastoji iskoristiti svaku humanitarnu akciju kao priliku za poziv medijima da poprate takvu akciju.

Zaklada funkcionira uz 9-člani Upravni odbor, direktoricu, počasnu direktoricu i tajnicu. Upravni odbor odobrava program zaklade koji predlaže direktorica i odlučuje o distribuciji sredstava. Glavni kriterij za dodjelu pomoći ja da obitelji ima više od 5 maloljetne djece. Upravni odbor se sastoji većinom od predstavnika firmi koje su ujedno i zakladni donatori. Upravni odbor, te počasna direktorica sa više simboličnom funkcijom, su volonteri. Direktorica koju postavlja Upravni odbor te 5 zaposlenih osoba su jedino plaćeno osoblje zaklade.

Najveći donatori zaklade su kompanije poput Kraša, Privredne banke, Splitske banke i Hrvatske banke za obnovu i razvoj. Sa svakom se potpisuje jednogodišnji, obnovljivi ugovor. Dodatni izvor sredstava je humanitarna akcija "i jedna kn može pomoći" koja omogućuje građanima da daju koliko su u mogućnosti kroz godinu. Sredstava iz te akcije, otprilike 600 000 kn godišnje, koriste se za financiranje donacija u naravi institucijama kojima je potrebna pomoć. Zaklada

se financira i iz prihoda galerije koja prodaje donirane umjetničke predmete. Prihod iznosi 1000 000- 1 000 500 kn godišnje. Zaklada trenutno ne posjeduje temeljna sredstva.

Korporativna filantropija

Dok su firme jedan od ključnih donatora za nezavisne zaklade, korporativna filantropija se odnosi na korporativne zaklade tj. tvrtke koje imaju vlastite zaklade i korporativna davanja uopće. Simbex zaklada je jedan od dva primjera korporativnih zaklada koje smo identificirali danas u Hrvatskoj.

SimBex ZAKLADA-Zagreb

SimBex zaklada je primjer kako i mala firma može utjecati na društvenu okolinu svojim akcijama. SimBex firma koja prodaje pomagala za inkontinenciju, dekubitus i dječje pelene osnovala je istoimenu zakladu 2001. godine. Zaklada je nastala iz iskrene brige za ljude koji su zahvaćeni navedenim problemima, te je većinom angažirana na edukaciji zaposlenika u staračkim domovima o problemu inkontinencije i na promjeni općeg stava o starim osobama u društvu.

Glavni tipovi pomoći koje pruža zaklada su:

- Besplatna edukacija o problemu inkontinencije u medicinskim institucijama i staračkim domovima, te seksualna edukacija u srednjim školama. Učestale upale mokraćnog mjehura kod mladih kao rezultat seksualne aktivnosti mogu prouzročiti inkontinenciju.
- Besplatna oprema za ublažavanje inkontinencije;
- Besplatna telefonska linija za profesionalne savjete o inkontinenciji i srodnim bolestima;
- Besplatni medicinski pregledi doktora koji rade za SimBex.

Centri za savjetovanje u Rijeci, Zagrebu, Splitu, Osijeku i Dubrovniku pružaju savjete o SimBex pomagalima i inkontinenciji širom zemlje. Zaklada reklamira svoje aktivnosti putem radija, besplatnih telefonskih linija, publikacija na temu inkontinencije i različitih događaja (npr. Festival zdravlja).

SimBex zaklada funkcionira uz Upravni odbor, Nadzorni odbor i Skupštinu. Upravni odbor koji uključuje direktoricu i knjigovođu SimBexa, osobu nadležnu za nabavku robe, doktora i umirovljenika, odlučuje o raspodjeli sredstava i izvještava o radu zaklade Nadzorni odbor i Skupštinu. Nadzorni odbor se sastoji od priznatih akademika i doktora koji zastupaju zakladu ispred međunarodnih organizacija, te se sastaju jednom godišnje kako bi pomogli u određivanju programa zaklade. Skupštinu čine većinom umirovljenici i ostali korisnici SimBex pomagala. Svi članovi odbora su volonteri kao i nekolicina SimBexovih zaposlenika koji doniraju vrijeme i vještine za rad zaklade. Zaklada upošljava doktore u regionalnim centrima koji su jedino plaćeno osoblje u zakladi.

SimBex firma donira zakladi godišnje 500 000 Kn što je iznos koji se godišnje i distribuira preko zaklade. Postoje planovi da se uvedu temeljna sredstva kada budu povoljnije financijske prilike.

Prošle je godine prehrambena tvrtka Podravka osnovala zakladu u spomen na izumiteljicu Vegete, prof. Zlatu Bartl, sa ciljem promoviranja i podupiranja znanstvenih istraživanja. Proces registracije zaklade još nije završen stoga zaklada još nije započela distribuciju sredstava namijenjenih dodiplomskim i postdiplomskim studentima širom Hrvatske. Očekuje se da će zaklada ubrzo započeti sa radom.

Česta su pojava u Hrvatskoj korporativna davanja u obliku direktnih donacija ili darova humanitarnim organizacijama od strane tvrtki. UNICEF-ovo istraživanje o donacijskim navikama kompanija i informacije prikupljene kroz AED-ov program CroNGO širom zemlje, pokazuju da mnoge tvrtke, velike i male sudjeluju u korporativnom davanju, kroz novčane ili donacije u naravi.⁵ Dok se većina korporativnih davanja odvija ad hoc, tvrtke poput Zagrebačke banke, Lure, Holcim Hrvatska i Ford/Auto 2000 imaju strukturiran program donacija. Korporativna davanja su većinom usmjerena raznolikim

⁵ Više informacija o UNICEF-ovom istraživanju i AED/CroNGO istraživanju o društvenoj odgovornosti kompanija bit će dostupno u izvještaju o društvenoj odgovornosti kompanija, u veljači 2004.

korisnicima kao što su škole, dječji domovi, bolnice, kazalište, ministarstva (npr. obrazovanja i zdravstva), nevladine organizacije, zaklade i pojedinci. Motivacija velikih i srednjih tvrtki potječe ili iz jednostavne želje da se pomogne ili iz javne promocije i želje da tvrtka izgradi pozitivan javni imidž. Čini se da male tvrtke imaju osjećaj odgovornosti prema razvoju zajednice u kojoj djeluju, te nastoje investirati u poboljšanje položaja članova zajednice kojima je potrebna pomoć.

Zaklade lokalnih zajednica

Zaklade lokalnih zajednica, stvorene u Americi i sada rasprostranjene širom svijeta, imaju velik utjecaj na obogaćivanje i unapređivanje života zajednice. Takve zaklade usmjerene na poboljšanje života unutar određene zajednice motiviraju pojedince, tvrtke i vlast te zajednice da doniraju svoje vrijeme, novac i vještine za zajednički napredak i razvoj. Stoga predstavljaju građane kao glavne sudionike i one koji odlučuju u zajednici, te tako nadopunjuju državne programe za lokalni razvoj.

Ideja o zakladama lokalnih zajednica u Hrvatskoj se tek počela razvijati. Jedina nama poznata zaklada lokalnih zajednica je Zaklada Runovići koju su osnovali stanovnici Runovića, sela u Dalmaciji. Međutim, unatoč našim naporima, nismo uspjeli pronaći i intervjuirati predstavnike te zaklade. Stoga nemamo informacije o njihovim nedavnim aktivnostima i uspjesima.

Iako fundacije lokalne zajednice "Sv. Vinko Pallotti" nije bila klasična zaklada lokalne zajednice, ona predstavlja inicijativu da se unutar zajednice prikupljaju sredstva kako bi se odgovorilo na važne zajedničke potrebe. Fundacija su osnovali stanovnici grada Ivankovo u Slavoniji 1998. godine kako bi pomogli društveno marginaliziranim članovima zajednice. Sredstva su se prikupljala sve godine putem tombole gdje su članovi zajednice mogli dati svoje priloge. Fundacija je omogućila raznolike akcije poput bojenja kuća, uvođenja električne energije onima koji si to nisu mogli priuštiti, te dodjeljivanje jednokratnih pomoći za medicinske potrebe. Tijekom 5 godina postojanja fundacija je prikupila 150 000 kn, a distribuirala 130 000 kn. Međutim, voditelji fundacije susreli su se sa teškoćom prikupljanja dovoljnih sredstava za toliko mnogo ljudi kojima treba pomoć. Stoga su, zbog isteka roka za postojanje fundacije od 5 godina i zbog teškoća u registriranju zaklade naspram registraciji nevladine organizacije, 2003. godine registrirali istoimenu nevladinu organizaciju. Danas se nadaju da će se moći usredotočiti sa humanitarne akcije širih razmjera, ali napominju da ja još uvijek teško motivirati sugrađane da im se pridruže.

U proljeće 2003. godine tri su nevladine organizacije- RI CENTAR, Centar za mir, ljudska prava i nenasilje u Osijeku i Odraz- uz potporu AED/CroNGO programa započele studiju izvedivosti razvoja zaklada lokalnih zajednica u Rijeci, Osijeku, otoku Hvaru i Krapini. Studija kroz intervju i upitnike razmatra interes i mogućnost angažmana građana i institucija u takvom tipu zaklada. Rezultati istraživanja trebali bi biti dostupni početkom ove godine. Do danas je uspostavljen Savjetodavni odbor za zakladu u Osijeku. Nadamo se da će se bilo koji tip zaklade lokalne zajednice osnovati u sve četiri sredine koje sudjeluju u studiji.⁶

Zaklade podupirane od strane države

Takav tip zaklada je osnovan ili većinom ovisi o financiranju od strane države (lokalne ili nacionalne razine vlasti). Ovdje se navodimo dva primjera takvih zaklada. Jedna promovira socijalnu skrb, a druga je usmjerena na umjetnost i znanost. Zakladu solidarnosti grada Varaždina osnovala je lokalna vlast, dok je jedan od osnivača Zaklade Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, Hrvatski sabor.

⁶ Više informacija o studiji na stranicama Odraza: www.odraz.hr; Centra za mir-Osijek: www.centar-za-mir.hr; i RI - CENTRA: www.ri-centar.hr.

ZAKLADA SOLIDARNOSTI GRADA VARAŽDINA

Zakladu je osnovao grad Varaždin 2002. godine sa ciljem pružanja financijske potpore stanovnicima Varaždina u zdravstvenim pitanjima, socijalno marginaliziranim pripadnicima zajednice te dodjeljivanja stipendija uspješnim studentima. Iako je zaklada relativno mlada, njeni predstavnici ocjenjuju prema broju zaprimljenih molbi tijekom prve godine, da će zaklada imati pozitivan i važan utjecaj na život zajednice u budućnosti. Zaklada promovira svoje djelatnosti kroz lokalne novine i radio.

Za zakladu volonterski rade članovi Upravnog odbora, direktor i tajnica. Upravni odbor odlučuje o programu zaklade i distribuciji sredstava na prijedlog direktora zaklade. Sedam članova Upravnog odbora imenuje Skupština grada Varaždina na 4 godine. Jedan član je član Skupštine, ostalih šest su lokalni građani.

Prošle godine je zaklada dobila 300 000 kn, većinom iz budžeta grada Varaždina. Ta su sredstva zagarantirana svake godine. Također je primila i donacije u građevinskom materijalu. Zaklada ne posjeduje temeljna sredstva, ali ga planira uvesti nakon što se više razvije.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti je jedna od najstarijih institucija, osnovana 1866. godine kada je upravljala sa 6 zaklada. Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti financirana je do strane Hrvatskog sabora i nekoliko tvrtki.

ZAKLADA HRVATSKE AKADEMIJE ZNANOSTI I UMJETNOSTI - Zagreb

Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti je osnovana 1993. godine na inicijativu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti od strane Hrvatskog sabora, grada Raba, Zagrebačke banke, Hrvatske gospodarske komore, Privredne banke, Školske knjige i Zagrebačkog Velesajma. Cilj zaklade je promicanje kulture, umjetnosti, znanosti i obrazovanja kao ključne faktore intelektualnog, političkog i napretka uopće u Hrvatskoj.

Zaklada podupire sljedeće djelatnosti:

- Financiranje umjetničkih i znanstvenih publikacija
- Organiziranje znanstvenih seminara
- Razvoj znanstvenog i umjetničkog rada
- Financijska potpora muzejima i galerijama u kupovanju umjetnina
- Nagrađivanje značajnih umjetničkih i znanstvenih dostignuća

Zaklada pruža potporu širom zemlje te zahtijeva od dobitnika izvještaj o trošenju doniranih sredstava. Zaklada oglašava natječaje u velikim nacionalnim novinama. Od 1993. godine je oko 150 organizacija i pojedinaca primilo sredstva iz zaklade. Direktor vjeruje da je utjecaj zaklade na društvo kroz godine postao sve veći.

Zaklada ima direktora, Upravni odbor i tajnicu. Upravni odbor se sastoji od 16 volontera koji su predstavnici zaklade i drugih osnivača. Odbor surađuje sa akademskim razredima iz pojedinih područja kada se odlučuje o raspodjeli sredstava. Direktor je plaćen dok su tajnica i knjigovođa zaposlenici Akademije koji svoje vrijeme doniraju za rad zaklade.

Zaklada se uglavnom financira iz državnog budžeta te godišnje primi oko 2 700 000 kn koje se ulažu u temeljna sredstva. Kamate na temeljna sredstva služe kao sredstva koja se distribuiraju.

Godišnje zaklada podijeli otprilike 1 000 000 kn, s time da nijedna donacija ne prelazi 50 000 kn.

VI. ZAKLJUČAK

Kao što smo prikazali u izvještaju, u hrvatskoj djeluju zaklade i filantropija se razvija. Međutim, tempo razvoja zakladnog sektora i filantropske kulture je poprilično spor. To je rezultat više faktora.

Prvenstveno, to može biti općenito nizak stupanj razumijevanja potrebe i vrijednosti filantropije hrvatskih građana. Predstavnici nevladinih organizacija koji provode studiju izvedivosti zaklada lokalnih zajednica u okviru koje razmatraju pitanje filantropije u 4 sredine u Hrvatskoj, navode da građani slabo razumiju filantropiju i nevoljko iniciraju ili se pridružuju naporima u promicanju općeg dobra. Stoga bi važan prvi korak u unapređivanju stanja zaklada u zemlji bio taj da se motivira građane za davanje te da se razvije društvena svijest sa naglaskom na vrijednost volonterizma.

Također su važni transparentnost distribucije sredstava i prikaz konkretnih rezultata filantropskih akcija kako se pomoglo građanima da razumiju vrijednost takvog djelovanja. Bitno je da građani shvate da nije dužnost samo bogatih pojedinca da daju, već da to svatko može učiniti.

Filantropija se može promicati na nekoliko različitih načina. Jedan od preporučenih načina odnosi se na uključivanje građanskog obrazovanja u škole jer će to podučiti mlade generacije da je filantropija nešto normalno i društveno vrijedno. Također se trebaju promovirati konkretne filantropske akcije i njihov utjecaj na društvo kako bi se pokazalo da i male donacije mogu imati značajan utjecaj na živote ljudi, te da bi ljudi shvatili vrijednost vlastitog učestvovanja.

Jedan od faktora koji utječe na zakladni sektor je relativno restriktivan i krut pravni okvir. Postojanje jakih zaklada je u najboljem interesu države jer će takve organizacije nadopuniti vladine programe u određenim područjima i moći će pružiti potrebna sredstva koja država možda neće moći osigurati. Priprema novog zakonodavstva je pozitivan korak u unapređenju pravnog okvira. Postoje naznake da bi se novo zakonodavstvo moglo naći pred Hrvatskim saborom u ovoj godini kako bi se zakladni sektor razvio i dinamizirao tijekom sljedećih godina.

Konačno, vrijedno je zapaziti da se tek nekoliko zaklada u Hrvatskoj bavi pitanjima društvenog i ekonomskog razvoja. To je područje zakladnog djelovanja koje zaslužuje veću pažnju jer takve zaklade mogu postati sredstvo i važni elementi za inovativno djelovanje kao i nadopuna vladinim razvojnim inicijativama.

Unatoč problemima i relativno niskom broju zaklada koje djeluju u Hrvatskoj, napredak postoji. Izvršavaju se aktivnosti te pojedinci, država i tvrtke doniraju vrijeme i novac kako bi pomogli u postizanju raznolikosti zakladnog sektora. Također je povoljniji tretman fondova za temeljna sredstva koji nude neke banke primjer dobre prakse koja će omogućiti zakladama da prošire svoje aktivnosti i utjecaj. Uvođenjem povoljnijeg pravnog okvira i pojačanom promocijom i prihvaćanjem filantropije, ostvarit će se napredak u razvoju raznolikih zaklada širokog spektra u Hrvatskoj.

Ovo istraživanje je poduzeto kako bi se pružio pregled, početni uvid u zakladni sektor i filantropiju u Hrvatskoj. Kao sljedeći korak bilo bi vrijedno obaviti dublju analizu ove teme kako bi se saznalo više o raznim zakladama i njihovim djelatnostima, te kako bi se zabilježili izazovi, uspjesi i utjecaj do danas.

DODATAK I

INTERVJU IRANE ZAKLADE

(Ukoliko dostupne, navedene su kontakt informacije)

**Biotehnička zaklada
prehrambeno –
biotehnološkog fakulteta**
g. Kniewald, direktor zaklade
E-mail: knic@pbf.hr
Web stranica:
www.pbf.hr/zaklada/

Zaklada SimBex
Gđa. Sužnjević, direktorica
zaklade i tvrtke SimBex
Web stranica:
www.simbex.hr/zaklada.html

**Zaklada prof. dr. Marijan
Hanžeković**
gđa. Ott, direktorica zaklade
E-mail: kott@ijf.hr
Web stranica: [http://zaklada-
hanzekovic.ijf.hr/](http://zaklada-hanzekovic.ijf.hr/)

**Zaklada Bjelovarsko-
Bilogorske županije**
Ante Rade, direktor zaklade
Email: ante.rade@bj.hinet.hr

Zaklada "Hrvatska bez mina"
g. Bošnjak, direktor zaklade
Email:
branko_bosnjak@yahoo.com

Osijek akademska zaklada
g. Galić, direktor zaklade
Email: galic@etfos.hr

Zaklada prof. Zlata Bartl,
gđa. Jurašin, tajnica zaklade
Email:
snjezana.jurasin@podravka.hr

**Zaklada Hrvatske akademije
znanosti i umjetnosti**
g. Kaštela, direktor zaklade
Tel: 01/ 4819 988
Web stranica:
[www.hazu.hr/zaklada_akademij
e.html](http://www.hazu.hr/zaklada_akademije.html)

**Humanitarna zaklada za
djecu Hrvatske,**
gđa. Boras, direktorica zaklade
Tel: 01/ 4579 024
Web stranica: [www.
humanitarna-zaklada.hr](http://www.humanitarna-zaklada.hr)

**Zaklada solidarnosti grada
Varaždina**
gđa. Kezele, tajnica zaklade

**Zaklada monsinjora Antuna
Heka**
g. Pavlović, direktor zaklade

**Zaklada dr. Ljerka Markić-
Čučuković**
gđa. Horvat, direktorica zaklade
Email:
aleksandra.horvat@zg.hinet.hr

**Zaklada Dragana Lisca
"Belcanto",**
g. Bonačić, tajnik zaklade

Zaklada Zlatko Crnić,
g. Žuvela, direktor zaklade
Tel: 01/ 4829 403
Web stranica:
[www.tel.hr/plemenita-opcina-
turopoljska/zaklada.html](http://www.tel.hr/plemenita-opcina-turopoljska/zaklada.html)

ZAKLADE I FUNDACIJE REGISTRIRANE DO KOLOVOZA 2003.

(predstavljene po regionalnoj raspodijeljenosti)

Zaklada	Adresa	Područje djelovanja
KOPRIVNIČKO KRIŽEVAČKA ŽUPANIJA		
Zaklada "prof. Zlata Bartl"	Ante Starčevića 32, Koprivnica	Inovacije; znanost
KRAPINSKO ZAGORSKA ŽUPANIJA		
Zaklada Petar Jakopac	Poljanica Bistrička 78, Marija Bistrica	Obrazovanje
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA		
Međimurska zaklada solidarnosti "Katruža"	Ruđera Boškovića 2, Čakovec	Zdravstvo (za lokalno stanovništvo)
SISAČKO MOSLAVAČKA ŽUPANIJA		
Zaklada "Hrvatska bez mina"	Ivana Meštrovića 30, Sisak	Razminiranje
VARAŽDINSKA ŽUPANIJA		
Zaklada solidarnosti grada Varaždina	Trg kralja Tomislava 1, Varaždin	Zdravstvo, socijalna skrb, obrazovanje
ZAGREB		
Zaklada Ante Bruno Bušić	Slovenska 6, Zagreb	Istraživanje, humanitarno djelovanje
Zaklada klasične gimnazije 1607	Križanićeva 4, Zagreb	Obrazovanje
Zaklada Marko Brkić	Draškovićeva 80, Zagreb	Skrb za slijepo osobe
Udruga za unaprjeđenje pekarstva	Ivana Šibla 4, Zagreb	Promocija pekarstva
Zaklada Rafael Paviček	Dolac 1/II, Zagreb	Češka manjina
Lions zaklada- hrvatska očna banka	Sveti Duh 64, Zagreb	Zdravstvo
Biotehnička zaklada Prehrambeno – biotehnološkog fakulteta	Pierottijeva 6, Zagreb	Obrazovanje, znanost
Zaklada Marko Marulić	Vukovarska 68, Zagreb	Obrazovanje, znanost
Humanitarna zaklada za djecu Hrvatske	Pantovčak 258, Zagreb	Humanitarno djelovanje
Kršćansko – socijalna zaklada	Miramarska cesta 11b, Zagreb	Socijalna skrb; razvoj
Zaklada Primorac	Fausta Vrančića 3/IV, Zagreb	Humanitarno djelovanje
Zaklada Joso Biondić	Petračićeva 4, Zagreb	Obrazovanje

Zaklada	Adresa	Područje djelovanja
ZAGREB nastavak		
Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti	Zrinski trg 11, Zagreb	Znanost, umjetnost
Hrvatska kulturna zaklada	Pod zidom 8, Zagreb	Kultura
Zaklada informativnog centra Mir Međugorje	Gundulićeva 24a, Zagreb	Kultura, kršćanske vrijednosti
Zaklada Dragana Lisca "Belcanto"	Svibovac 10, Zagreb	Obrazovanje, umjetnost
Zaklada Zlatko Crnić	Trg Sv. Marka 4, Zagreb	Obrazovanje
Zaklada Juraj Habledelić	Jordanovac 110, Zagreb	Obrazovanje
Hrvatska zaklada za kvalitetu	Božidarevićeva 13, Zagreb	Poslovna kvaliteta
Zaklada ZIRAL	Gundulićeva 24, Zagreb	Kultura, kršćanske vrijednosti
Zaklada dr. Franjo Nevistić	Ružmarinska 23, Zagreb	Socijalna skrb
Zaklada izvorno hrvatsko	Roosweltaov trg 2, Zagreb	Promocija hrvatskih proizvoda
Zaklada prof. dr. Marijan Hanžeković	Katančićeva 5, Zagreb	Obrazovanje
Zaklada dr. Ljerka Markić-Čučuković	Ivana Lučića 5, Zagreb (katedra za bibliotekarstvo, Filozofski fakultet)	Obrazovanje
Zaklada biskup Josip Lang	Palmotićeva 33, Zagreb	Socijalna skrb
Zaklada Miroslav Čačaković	Šalata 3, Zagreb	Obrazovanje
Zaklada SDP-a za studente	Iblerov trg 9, Zagreb	Obrazovanje
Zaklada Croatia	Marulićev trg 19/1, Zagreb	Znanost, obrazovanje, kultura, ekologija, sport
Zaklada solidarnosti	Vukovarska 70, Zagreb	Zdravstvo
Zaklada SimBex	Koranska 16, Zagreb	Zdravstvo
Zaklada Dražen Petrović	Jezuitski trg 4, Zagreb	Sport (košarka)
Zaklada Ena Begović	Trg Petra Preradovića 5, Zagreb	Obrazovanje, umjetnost
Fundacija "Ružičkina kuća"	Ogrizovićeve 40c, Zagreb	Obnova kuće Lavoslava Ružičke
Zaklada KBC Zagreb	Kišpatićeva 12, Zagreb	Zdravstvo
Zaklada Hrvatskog Bloka	Kneza Mislava 11/1, Zagreb	Obrazovanje, novinarstvo

Zaklada	Adresa	Područje djelovanja
Obrazovna zaklada Partner banke	Trg bana J. Jelačića 5, Zagreb	Obrazovanje
Zaklada 2020	Zvonimirova 124, Zagreb	Obrazovanje, znanost, kultura
Zaklada Vladimir i Višnja Hudolin	Bukovačka cesta 156, Zagreb	Zdravstvo
Zaklada Ivan Buljat	Durmitorska 37, Zagreb	Sport
Zaklada hrvatskog državnog zavjeta	Gundulićeva 21a, Zagreb	Obrazovanje, novinarstvo, kultura, znanost, humanitarno djelovanje
Nacionalna zaklada za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj	Trg J. J. Strossmayera 4, Zagreb	Znanost, obrazovanje, razvoj
Zaklada Janus Pannonius	Svetice 15/IV, Zagreb	Obrazovanje, humanitarno djelovanje
Matematička zaklada za znanost	Bijenička 30, Zagreb	Obrazovanje
Obrazovna zaklada Bernard Ćatić	Zagorska 27, Zagreb	Obrazovanje
Zaklada Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu	Trg maršala Tita 14, Zagreb	Obrazovanje
ZAGREBAČKA ŽUPANIJA		
Zaklada Stjepan Antolković-Šimunjek	Sajmišna 6, Sv. Ivan Zelina	Obrazovanje
DUBROVAČKO NERETVANSKA ŽUPANIJA		
Zaklada dr. Cvito Fisković	Trg Mimbeli 7, Orebić	Kulturno nasljeđe
Zaklada Park Gradec	Poljana M. Držića b.b, Dubrovnik	Očuvanje parka
Zaklada Sv. Marija- Mljet	Otok Sv. Marije b.b., 20 226 Govedari, Mljet	Lokalna zajednica
Zaklada braće Nikole i Miha Mihanovića	Ulica Ploča bb, Dubrovnik	Obrazovanje, ekonomija, zdravstvo
Zaklada Pomorske akademije "Ivo Račić"	Ulica Ćira Carića 4, Dubrovnik	Obrazovanje
Zaklada Blaga djela	Pred Dvorom 1, Dubrovnik	Socijalna skrb

Zaklada	Adresa	Područje djelovanja
ŠIBENSKO KNINSKA ŽUPANIJA		
Zaklada Maglite	Sunčana obala 33, Zlarin	Ekonomska revitalizacija, ekologija
ZADARSKA ŽUPANIJA		
Zaklada Maslinova gora	23 284 Iž, Veli Iž	Humanitarno djelovanje
Fundacija Dijete i mi	Trg Petra Zorinića 1, Zadar	Opremanje vrtića
SPLITSKO DALMATINSKA ŽUPANIJA		
Goranova zaklada za pomoć djeci u nevolji	Rendićeva 14, Split	Humanitarno djelovanje
Zaklada Runovići	Trg fra Mije Runovića b.b, Runovići, www.runovici.hr/zaklada	Razvoj zajednice
ISTARSKA ŽUPANIJA		
Zaklada Monsinjur Antun Hek	Ul. Jurja Dobrile 6, Pazin	Obrazovanje
Zaklada za očuvanje i obnovu ruralnog nasljeđa Istre	Trgovačka 1, Vodnjan	Znanost, arhitektura
RIJEČKO PRIMORSKA ŽUPANIJA		
Zaklada Cultura Iuris	Hahlić 6, Rijeka	Obrazovanje (Pravo)
Zaklada dr. Viktor Ružić	Agatićeva ulica 6, Rijeka	Socijalna skrb
Zaklada za financiranje prototipova Firpo	J.P. Kamova 19, Rijeka	Ekonomija
Zaklada Sveučilišta u Rijeci	Trg braće Mažuranića 10, Rijeka	Obrazovanje
BJELOVARSKO BILOGORSKA ŽUPANIJA		
Zaklada Bjelovarsko-Bilogorske županije	Ante Starčevića 8, Bjelovar	Socijalna skrb
OSJEČKO BARANJSKA ŽUPANIJA		
Zaklada Novalić	Šetalište kardinala Franje Šepera 12, Osijek	Obnova crkava
Zaklada za rur-urbanu ravnotežu Slavonije, Baranje i Srijema	Istarska 5, Osijek	Ekologija, kultura
Osječka akademska zaklada*	Trpimirova 2B, Osijek	Obrazovanje

LITERATURA

1. Bežovan, G., Zaklade i dosezi njihovog razvoja, u zborniku Pravnog fakulteta, 3-4/02, Zagreb, 2002.
2. Bežovan, G., Zaklade-aktivnosti i osnivanje, CERANEO, Zagreb, 1999.
3. Dika, M., O reformi hrvatskog zakladnog prava
4. Zakon o zakladama I fundacijama, NN (36/95)
5. Miličić, A., Povijest i uloga zaklada u Hrvatskoj , diplomski rad, 1997
6. Parnica, R., Filantropija u Hrvatskoj krajem 19. i početkom 20. stoljeća, u Povijesnom zborniku, Zagreb, 2000.
7. Vidačak, I., Zaklade u europskoj perspektivi, Institut za međunarodne odnose, 2003
8. Vladin ured za suradnju s udrugama, "Od vizije do promjene"
9. AED Izvještaj o korporativnoj socijalnoj odgovornosti kompanija
10. SEAL časopis, no.2
11. Europski zakladni centar, website - www.efc.be
12. Academy for Development of Philanthropy website - www.filantropia.org.pl
13. Worldwide Initiatives for Grantmaker Support website - www.wingsweb.org